

- Sisältää:**
1. Tuloslaskelma- ja tase-ohjeiden **päivitykset** 1.1.2003 alkaen
 2. Verotuloennusteista vuodelle 2003
 3. Veroprosentin ilmoittamislomake ohjeineen

1. TULOSLASKELMA- JA TASE-OHJEIDEN PÄIVITYKSET 1.1.2003 ALKAEN

Kirkkohallitus on **hyväksynyt** seurakuntien ja seurakuntayhtymien **käytettäväksi tase-**ohjeen 28.10.1997 ja tuloslaskelmaohjeen 24.2.1998. Koska kirjanpitolakiin on tullut sen **jälkeen** muutoksia, kirjanpitolautakunta on antanut uusia ohjeita ja koska **kirjanpitolain** mukaisen kirjanpidon tavoista, tavoitteista ja mahdollisuuksista on runsaasti uutta tietoa, annettuja ohjeita on ollut **syytä päivittää**.

Kirkkohallituksen virastokollegio **hyväksyi** 8.10.2002 tuloslaskelman ja taseen **päivitet** ohjeet. Uudet ohjeet otetaan **käyttöön** seurakunnissa ja **seurakuntayhtymissä** 1.1.2003 alkavasta tilikaudesta. Ohjeita **päivitetäessä työryhmillä** ja **työhön osallistu-**neilla **henkilöillä** on ollut tavoitteena mm., **että**

- seurakunnan ja seurakuntayhtymän todellinen toiminta tilikauden aikana **näky** **entistä selkeämmin**
- rahastojen perustamiseen, käyttämiseen ja **purkamiseen** annetaan **entistä selkeäm-**piä ohjeita
- **tilinpäätöksen** laatimisaikana verohallinnon mahdollisesti ilmoittamat **jako-**osuuksien muutoksista aiheutuvat oikaisut aikaisemmilta vuosilta otetaan **huomi-**oon tilikauden tuotoksi tai kuluksi
- arvonalentumisten **käsittely** tapahtuu kirjanpitolain mukaisesti
- kaikki hautaamiseen **liittyvät** investoinnit kirjataan samaan taseryhm88:n vuoden 2003 alkavassa taseessa
- kaikki rahasijoitukset **merkitään** taseessa rahoitusarvopapereihin, vaikka ne **tultai-**siin realisoimaan **pitemmän** aikavälin kuluessa

Taloushallinnon päivitettyjen ohjeiden käyttöönottoa varten järjestetään koulutustilaisuuksia loppuvuoden aikana. Kuntakoulutus Oy järjestää yhdessä kirkkohallituksen ja Audiator Oy:n kanssa koulutustilaisuuksia seuraavasti:

26.11.2002	Helsingissä
27.11.2002	Kuopiossa
28.11.2002	Kouvolassa
10.12.2002	Seinäjoella
11.12.2002	Oulussa

Luennoitsijoina ovat Juha Tuohimäki Audiator Oy:stä, Maija-Liisa Hietakangas kirkkohallituksesta ja Raimo Wallenius Audiator Oy:stä. Kuntakoulutus Oy on lähettänyt kutsut kaikkiin seurakuntiin. Koulutustilaisuuksiin toivotaan runsasta osanottoa. Tiedot ruotsinkielisestä koulutuksesta ilmoitetaan ruotsinkielisessä yleiskirjessä.

Liitteenä on kirkkohallituksen virastokollegion 8.10.2002 hyväksymät ohjeet tulolaskelman ja taseen laatimiseksi seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä 1.1.2003 alkaen. Ohjeet ovat myös kirkon intranetissä kohdassa Seurakuntatalous.

2. VEROTULOENNUSTEISTA VUODELLE 2003

Maan yleiseen taloudelliseen tilanteeseen ei ole tullut suuria muutoksia kirkkohallituksen yleiskirjeen nro 2512002 jälkeen. Taantuma näyttää jatkuvan pidempään kuin mitä keväällä 2002 ennustettiin. Esim. Suomen Pankki on laskenut arvion vuoden 2003 bruttokansantuotteesta 2,8 prosenttiin ja vuoden 2004 osalta 3,3 prosenttiin. Pitkittyneestä taantumasta huolimatta valtaosa taloustutkijoista uskoo hiljaiseen kasvuun lähivuosien aikana.

Koko kirkon verotilitykset vuoden 2002 alusta syyskuun loppuun saakka ja muutosprosentti edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna:

- kirkollisvero	577,5 milj. e	+ 7,6 %
- osuus yhteisöverosta	74,1 milj. e	- 19,1 %
Yhteensä	651,6 milj. e	+ 3,7 %

Verotulojen kehitys vaihtelee suuresti seurakuntatalouksien kesken. Muutamassa seurakunnassa kirkollisveroja on tilitetty tänä vuonna yli 20 % enemmän ja muutamassa seurakunnassa kirkollisveron tuotto on laskenut 6-7 % edelliseen vuoteen verrattuna. Yhteisöveron puolella verotulojen nousut ja vähentymiset ovat satakertaisia. Syyskuun loppuun mennessä 105 seurakuntataloudessa verotilitykset yhteensä ovat olleet kuluvana vuonna edellisvuoden vastaavaa aikaa pienemmät.

Kirkollisveron tuottoa arvioitaessa voidaan vieläkin pitää lähtökohtana neljän prosentin kasvua verotettaviin ansiotuloihin. Ansiotulovähennysten ja tulonhankkimisvähennysten nousun johdosta em. arvio putoaa noin prosentilla. Sen jälkeen seurakunnan on syytä puolittaa vuodelle 2003 aikaisemmilta vuosilta tulevat tilitykset vuoteen 2002 verrattuna. Sen jälkeen seurakunta voi arvioida oman alueen elinkeinorakenteen

ja jäsenmäärän kehittymisen vaikutuksen seurakunnan kirkollisverotuloihin. Internetin osoitteesta www.kuntaliitto.fi/talous, kohta verotus, saattaa löytyä tukea verotulojen ennustamiseen. Vuoden 2003 alussa tehtävät veronsaajaryhmien ja yksittäisten seurakuntatalouksien jako-osuuksien tarkistukset saattavat vaikuttaa verotuloihin merkittävästi.

Osuus yhteisiiveron tuotosta vaihtelee seurakunnittain hyvin paljon. Maksuunpantavan yhteisiiveron arvioidaan olevan vuosina 2002 ja 2003 yhtä suuri eli n.5 380 milj. euroa. Kirkon osuus yhteisiveron tuotosta on 1,7 %. Kunkin seurakuntatalouden jako-osuudet ovat nähtävissä mm. internetissä osoitteessa www.vero.fi/Verotilitykset. Samassa osoitteessa on nähtävissä myös mm. vuoden 2001 alustavat verotiedot ja verotilitysten maksupäivät. Edelliseltä vuodelta tilitettävät yhteisöverotulot pienenevät vuonna 2003 jonkin verran verohallinnon uudistuneen korkolaskutuksen johdosta. Koko kirkon osalta yhteisöverotilitykset saattavat hieman vähentyä, mutta jokaisessa seurakunnassa on aihetta tarkastella alueensa talouselämään vaikuttavia tekijöitä yhteisöverotuloja ennustaessaan.

Vuonna 2003 perittävien verotuskustannusten arvioidaan olevan vajaa yksi prosentti edellisvuotta suuremmat.

3. VEROPROSENTIN ILMOITTAMISLOMAKE OHJEINEEN

Verohallinto lähettää kirkkohallituksen kautta seurakunnille lomakkeen veroprocentin ilmoittamista varten vuodelle 2003. Ilmoitus on oltava verotusmenettelylain mukaan verottajalla 17.11.2002 mennessä. Sama lomake ohjeineen on kirkon intranetissa kohdassa Seurakuntatalous, josta seurakunta voi poimia lomakkeen ja lähettää sen sähköpostina verohallinnolle. Verohallinto toivoo saavansa vastauslomakkeen mahdollisimman monelta seurakunnalta sähköpostina osoitteeseen, joka ilmenee verohallinnon lomakkeessa.

KIRKKOHALLITUS

Matti Halttunen

Maija-Liisa Hietakangas

ISSN 0781-9501

Painopaikka: Kirkkohallituksen monistamo

Liite 1. asiaan nro 1 yleiskirjeeseen nro 34/2002

Kirkkohallituksen virastokollegio 8.10.2002

SEURAKUNNAN JA SEURAKUNTAYHTYMÄN TUOSLASKELMA

Sisällysluettelo

1.	Tuloslaskelmaa koskevat säännökset, määräykset ja ohjeet	
2.	Toimintatuotot	2
2.1.	Korvaukset	2
2.2.	Maksutuotot	2
2.3.	Vuokratuotot	3
2.4.	Metsätalouden tuotot	3
2.5.	Kolehdit ja muut keräystuotot	3
2.6.	Tuet ja avustukset	3
2.7.	Muut toimintatuotot	3
3.	Valmisteverastojen muutos	4
4.	Valmistus omaan käyttöön	4
5.	Toimintakulut	4
5.1.	Henkilöstökulut	4
5.1.1.	Palkat ja palkkiot	4
5.1.2.	Henkilöstösivukulut	5
5.2.	Palvelujen ostot	5
5.3.	Vuokrat	5
5.4.	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5
5.4.1.	Ostot tilikauden aikana	6
5.4.2.	Varastojen lisäys tai vähennys	6
5.5.	Annetut avustukset	6
5.6.	Muut toimintakulut	6
6.	Toimintakate	6
7.	Verotulot	6
8.	Verotuskulut	7
9.	Keskusrahastomaksut	7
10.	Toiminta-avustukset	7
11.	Rahoitustuotot ja -kulut	7
11.1.	Korkotuotot	8
11.2.	Muut rahoitustuotot	8
11.3.	Korkokulut	8
11.4.	Muut rahoituskulut	8
12.	Vuosikate	8
13.	Poistot ja arvonalentumiset	8
13.1.	Suunnitelman mukaiset poistot	8
13.2.	Arvonalentumiset	9
14.	Satunnaiset tuotot ja kulut	9
14.1.	Satunnaiset tuotot	9
14.2.	Satunnaiset kulut	10
15.	Tilikauden tulos	10
16.	Poistoeron muutos	10
17.	Varausten muutos	10
18.	Rahastojen muutos	11
19.	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	12
LIITE	Seurakunnan ja seurakuntayhtymän tuloslaskelmakaava	13

SEURAKUNNAN JA SEURAKUNTAYHTYMÄN TUOSLASKELMAN LAATIMINEN

1. Tuloslaskelmaa koskevat säännökset, määräykset ja ohjeet

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän on laadittava tuloslaskelma, joka liitetietoineen on sisällytettävä tilinpäätökseen (KJ 15:9,2). Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, kattavatko tuotot toiminnasta aiheutuneet kulut, pitkavaikutteisen omaisuuden hankintamenon jaksottamisesta aiheutuneet poistot sekä arvonalentumiset tilikauden aikana. Tuloslaskelma palvelee seurakunnan ja seurakuntayhtymän oman johtamisen lisäksi eri sidosryhmiä.

Seurakunnan kirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan kirkkolakia ja -järjestystä sekä soveltuvin osin kirjanpitolakia (KPL 1336/1997). Kirkkohallitus antaa ohjeet kirjanpitolain säännösten soveltamisesta. Kirkkohallituksen antamat ohjeet kuuluvat kirjanpitolain edellyttämän hyvän kirjanpitoavan (KPL 1:3) lähteisiin seurakunnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä. Kirkkohallituksen asettaman kirjanpitoasioiden neuvottelukunnan tehtävänä on antaa pyynnöstä ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain ja kirkkohallituksen antamien ohjeiden soveltamisesta seurakuntien kirjanpidossa. Kirjanpitoasioiden neuvottelukunnan tehtävänä on myös yleisten neuvojen ja ohjeiden antaminen kirjanpitolain soveltamisesta ja kirjanpidon pitämisestä, tarkoituksena hyvän kirjanpitoavan edistäminen seurakunnissa.

Tämä ohje korvaa kirkkohallituksen 24.2.1998 antaman ohjeen Seurakunnan ja seurakuntayhtymän tuloslaskelman laatiminen. Tämä ohje otetaan käyttöön talousarviota 2003 sekä toiminta- ja taloussuunnitelmaa 2004-05 laadittaessa.

Ohjeessa tarkoitetaan jäljempänä seurakunnalla myös seurakuntayhtymää.

Vuonna 1998 annettuun ohjeeseen verrattuna tähän uuteen ohjeeseen on tullut mm. seuraavia muutoksia:

- omaan toimintaan kerättävien kolehtien ja muiden keräysten tuotot kirjataan omalle tulolajilleen tuloslaskelmaan ja niiden käyttö kirjataan tuloslaskelmaan luonteensa mukaisiin lajeihin
- vahvistus omaan käyttöön omana summatasona
- palkat ja niistä aiheutuvat sivukulut ovat omina ryhminään
- toimintajäämä on korvattu sanalla toimintakate
- tilinpäätöksen laatimisaikana verohallinnon mahdollisesti ilmoittamat jako-osuuksien muutoksista aiheutuvat oikaisut aikaisemmilta vuosilta otetaan huomioon tilikauden tuotoksi tai kuluksi
- käyttökate -välitulos on jätetty pois
- arvonalentumisten käsittely
- investointivaruksen muutos
- rahastojen käsittelyyn uusia ohjeita
- tekstiä on selkeytetty ja usein esiin tuleviin ongelmakohtiin on kiinnitetty huomiota
- tuloslaskelman liitetiedoista annetaan ohjeet tilinpäätösohjeen yhteydessä

Tuloslaskelman laadinnasta on säädetty kirjanpitolain 3. luvun 1 §:ssä.

Toiminnan tuotot ja kulut ryhmitellään seurakunnan tuloslaskelmakaavassa tuotto- ja kululajeittain. Tuloslaskelma laaditaan annetun tuloslaskelmakaavan mukaisena riippumatta siitä, miten seurakunta on toimintansa organisoinut. Toiminnan tuottojen ja kulujen jaottelu toimintayksiköittäin ja työaloittain esitetään talousarvion toteutumisvertailussa, joka kirkkojärjestyksen 15 luvun 9 §:n mukaan kuuluu laatia osana tilinpäätöstä. Talousarvion toteutumisvertailussa seurataan toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen ohella määrärahojen, tuloarvioiden ja muiden taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Tuloslaskelmaosa esitetään tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa siten, että sisäiset erät ovat mukana. Tilinpäätöksessä esitettävässä tuloslaskelmassa sisäiset erät on kuitenkin eliminoitava.

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän tuloslaskelman kaava on tämä ohjeen liitteenä.

2. Toimintatuotot

Tuottoja ovat tilikaudelle jaksotetut tulot. Toimintatuotot jaotellaan tuloslaskelmassa seuraaviin ryhmiin:

- *Korvauket*
- *Maksutuotot*
- *Vuokratuotot*
- *Metsätalouden tuotot*
- *Kolehdit ja muut keräystuotot*
- *Tuet ja avustukset*
- *Muut toimintatuotot*

Tilinpäätöksen tuloslaskelmaa laadittaessa sisäiset motto- ja kuluerät eliminoidaan. Sisäisiä eriä voivat olla sisäisiin palveluihin tai muihin suoritteisiin perustuvat sisäiset laskutukset, sisäiset vuokrat ja korot tai laskennallisin jakoperustein (mm. henkilöstömäärän tai menojen mukaan) määritetyt vyörytyserät.

2.1. Korvaukset

Korvauksia ovat seurakunnan tuottamista palveluista tai muista suoritteista perimät osuudet toiselta seurakunnalta, kunnalta, valtiolta tai yleishyödylliseltä yhteisöltä. Nämä tuotot ovat osallistuvan osapuolen osuus toiminnan menoista.

2.2. Maksutuotot

Maksutuotot ovat seurakunnan tuottamista suoritteista ja muista palveluista saamia vastikkeita ulkopuolisilta. Maksutulot kirjataan suoriteperusteiden mukaisesti seurakunnan tuloksi tilikaudelle, jonka aikana suorite/palvelu on luovutettu.

Maksutuotot eritellään mm. virastotuottoihin, seurakuntatyön maksuihin, hautaus-toimen maksuihin, muihin maksuihin ja hautainhoitorahaston kesähoitomaksuihin.

Maksutuottoihin liittyvät oikaisuerät kuten esimerkiksi myyntisaamisista syntyneet luotto-tappiot vähennetään tuloslaskelmassa muina toimintakuluina.

2.3. Vuokratuotot

Vuokratuottoihin merkitään seurakunnan perimät vuokrat asunnoista, toimisto- ja muista toimitiloista, maa- ja vesialueista sekä koneista ja kalustosta.

Sisäiset vuokratuotot merkitään sisäisten vuoktien tileille ja tilin saldo eliminoidaan tilinpäätöksen tuloslaskelmassa. Jos esim. leirikeskukseen käyttäjinä seurakunnassa on sekä ulkopuolisia että seurakunnan eri työaloja, merkitään ulkopuolisilta perityt vuokrat vuokratuloihin ja sisäisenä laskutuksena perityt vuokrat seurakunnan omilta työaloilta merkitään sisäisiin vuokriin omaan ryhmäänsä. Sisäisten vuokratuottojen ja -kulujen on oltava seurakunnassa yhtä suuret.

2.4. Metsätalouden tuotot

Metsätalouden tuottoja ovat seurakunnan puutavaran myyntitulot, tulot sorasta, jäkälästä yms. sekä tulot yhteismetsäosuuksista.

2.5. Kolehdit ja muut keräystuotot

Seurakunnan omiin toimintoihin kerättyjen kolehtien ja muiden keräysten tuotot kirjataan tuloslaskelmaan omalle tulolajilleen ja niiden käyttö kirjataan tuloslaskelmaan menoksi luonteensa mukaisiin tileihin. Edelleen tilitettävät kolehdit kirjataan velaksi taseeseen.

2.6. Tuet ja avustukset

Tuloslaskelmaan merkitään omaksi ryhmäkseen tuet ja avustukset yrityksiltä, yhteisöiltä ja Euroopan unionilta silloin, kun tuet tai avustukset on merkitty talousarvioon eivätkä ne ole seurakunnan suoritteidensa perusteella saamia korvauksia eikä investointien rahoitusosuuksia. Tällaisia tukia ovat mm. työllistämistuki, Kelan korvaus henkilöstön työterveyshuollon järjestämisestä ja Eu-tuki seurakunnan omaan käyttötalouden kehittämisprojektiin. Investointeihin Euroopan Unionilta saadut tuet ja avustukset kirjataan menon oikaisuksi.

Toimeksiantojen varoihin kirjattujen lahjoitusrahastojen erityiskatteita puretaan talousarvion tuloslaskelmaan *tukiin ja avustuksiin* tilikauden aikana suunnitellun toiminnan kulu- j en mukaan. Lahjoitusrahastojen erityiskatteista maksettava toiminta kirjataan kuluksi luonteensa mukaisille kulutileille. Tällaisia toiminnan kuluja palkkaukseen, tavaroiden ja palveluiden hankintaan, avustuksiin jne. seurataan tilivuoden aikana esim. erilliskentän tunnisteiden avulla.

2.7. Muut toimintatuotot

Muihin toimintatuottoihin sisältyvät muut kuin edellä mainitut toimintatuotot.

Muissa toimintatuotoissa esitetään myös käyttöomaisuuden myyntivoitot silloin, kun ne ovat suuruudeltaan tavanomaisia. Poikkeuksellisen suuret, seurakunnan tavanomaisesta poikkeavasta käyttöomaisuuden myynnistä johtuvat myyntivoitot merkitään satunnaisiin tuottoihin.

Henkilöstökorvauksia ei kirjata muihin tuottoihin, vaan ne käsitellään henkilöstökulujen vähennyksinä.

3. Valmisteverastojen muutos

Mikäli seurakunnalla on arvoltaan merkittäviä valmisteverastoja ja merkittävässä määrin valmistusta omaan käyttöön, on valmisteveraston muutoksen sekä oman käytön valmistusarvon esittäminen perusteltua erikseen tuloslaskelmassa toimintatuottojen jälkeen

Valmisteverastojen muutos esitetään tuloslaskelmassa siten, että toimintatuottojen jälkeen esitetään tuottoja lisäävänä eränä keskeneräisten töiden ja valmiiden tuotteiden varastojen lisäys ja tuottoja vähentävänä eränä niiden vähennys. Valmisteveraston muutos perustuu inventaariin. Valmisteveraston muutoksen ottaminen seurakunnan tuloslaskelmaan voi tulla kysymykseen lähinnä vain myytäväksi tarkoitettujen tonttien ja liiketoiminnan keskeneräisten töiden kohdalla. Aktivointi on tarkoituksenmukaista silloin, kun valmisteiden hankintamenon aktivoimisella on olennainen vaikutus seurakunnan tilikauden tulokseen.

3. Valmistus omaan käyttöön

Mikäli seurakunnalla on arvoltaan merkittäviä valmisteverastoja ja merkittävässä määrin valmistusta omaan käyttöön, on valmisteveraston muutoksen sekä oman käytön valmistusarvon esittäminen erikseen tuloslaskelmassa toimintatuottojen jälkeen perusteltua. Valmistus omaan käyttöön suositellaan käsiteltävän kirjanpidossa siten, että tuloslaskelmaan kirjattavista menoista vähennetään ja aktivoidaan käyttöomaisuuteen oman käytön osuus. Mikäli näin ei voida menetellä, eliminoidaan oman käytön osuuden vaikutus tilikauden tulokseen kirjaamalla se varsinaisen toiminnan tuottojen jälkeen omaksi nimikkeeksi. Valmistus omaan käyttöön on tuloslaskelman oikaisuerä, joka ei tule näkyviin, mikäli tarvittavat menonsiirrot on jo tilikauden kuluessa suoritettu.

5. Toimintakulut

Toimintakulut jaotellaan tuloslaskelmassa seuraavasti:

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

Henkilösivukulut

Palvelujen ostot

Vuokrat

Aineet, tavikkeet ja tavarat

Annetut avustukset

Muut kulut

5.1. Henkilöstökulut

Henkilöstökulut sisältävät ennakonpidätyksen alaiset palkat, palkkiot ja korvaukset sekä välittömästi em:n perusteella määräytyvät kulut, kuten sosiaaliturvamaksut, lakisääteiset ja vapaaehtoiset henkilövakuutusmaksut, eläkevakuutusmaksut ja eläkekulut.

5.1.1. Palkat ja palkkiot

Palkat ja palkkiot sisältävät ennakonpidätyksen alaiset palkat, palkkiot ja korvaukset

Viranhaltijaa tai työntekijää koskevat henkilöstökorvaukset kuten Kansaneläkelaitoksen ja muiden vakuutuslaitosten suorittamat sairaus- ja vanhempainpäivärahat vähentävät henkilöstökuluja. Korvaukset seurakunnalle oman henkilöstön työterveyshuollon järjestämisestä kirjataan tuotoksi erään Tuet ja avustukset.

Kirjanpitolautakunnan lausunnon (1586/99) mukaan palkansaajien luontoiseduista työnantajalle aiheutuneet kulut merkitään tuloslaskelmassa luonteensa mukaisiin eriin. Luontoiseduista tehdään merkinnät ennakkoperintälaissa tarkoitettuun palkkakirjanpitoon. Luontoisetujen raha-arvojen seuranta varten voidaan avata kirjanpidon puitteisiin sisäistä laskentaa palvelevat tilit, joita ei käytetä liiketapahtumien kirjaamiseen ja joiden saldoja ei päätetä tilinpäätöstileille. Tällaiset tilit ja niille tehdyt merkinnät on selkeästi erotettava kirjanpitolain vaatimasta kirjanpidosta.

5.1.2. Henkilöstösivukulut

Henkilösivukuluja ovat palkoista johtuvat sosiaaliturvamaksut, lakisääteiset ja vapaaehtoiset henkilövakuutusmaksut sekä eläkevakuutusmaksut ja eläkkeet.

Muut pakolliset ja vapaaehtoiset henkilösivukulut, kuten henkilökunnan ruokailusta, työterveydenhuollosta ja virkistystoiminnasta aiheutuneet kulut sekä henkilöstölle luovutetut merkkipäivä- yms. lahjat kirjataan luonteensa mukaisiin kululajeihin, yleensä palvelujen ostoihin. Henkilöstön työtehtäviin liittyvät matka- ja koulutuskulut sisällytetään luonteensa mukaisiin kululajeihin.

5.2. Palvelujen ostot

Palvelujen ostot ovat seurakunnan toiminnassaan käyttämiä seurakunnan ulkopuolisilta ostettuja palveluja. Näitä ovat mm. toimisto-, pankki- ja asiantuntijapalvelut, painatukset ja ilmoitukset, posti- ja telepalvelut, vakuutukset, puhtaanapito- ja pesulapalvelut, rakentamis- ja kunnossapitopalvelut, matkustus-, majoitus- ja kuljetuspalvelut, metsänhoitopalvelut, puutavaran hankintapalvelut sekä esim. henkilöstölle hankitut sosiaali-, terveys-, opetus- ja kulttuuripalvelut.

Sisäisten palvelujen ostot merkitään sisäisille tileille ja ne eliminoidaan tilinpäätöksen tuloslaskelmassa.

5.3. Vuokrat

Seurakunnan maksamia vuokria ovat mm. maa- ja vesialueiden vuokrat, rakennusten ja huoneistojen vuokrat, koneiden ja laitteiden vuokrat, muut vuokrat. Sisäiset vuokrat kirjataan sisäisten erien tileille ja ne eliminoidaan tilinpäätöksen yhteydessä.

5.4. Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Aineita, tarvikkeita ja tavaroita ovat mm. toimisto- ja opetustarvikkeet, kirjallisuus, elintarvikkeet, vaatteisto, lääkkeet ja hoitotarvikkeet, puhdistusaineet ja -tarvikkeet, poltto- ja voiteluaineet sekä lämmön, veden ja sähkön hankintamenot. Jätevesimaksut kuuluvat palveluiden ostoihin.

5.4.1. Ostot tilikauden aikana

Suoriteperusteiset aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot tilikauden aikana kirjataan tuloslaskelman kohtaan ostot tilikauden aikana.

5.4.2. Varastojen lisäys tai vähennys

Suurehkojen hankintojen osalta tilikauden aikaiset ostomenot oikaistaan tilikausien käytön mukaisiksi kuluiksi oikaisemalla ostomenoja tuloslaskelmassa varastojen muutoksella. Tällaisia ovat esim. lämmitysöljyvarastot.

5.5. Annetut avustukset

Tähän kirjataan seurakunnan myöntämät avustukset mm. lähetystyölle, merimieskirkolle, kirkon ulkomaanavulle, diakoniatyölle sekä järjestöille, joiden toiminta palvelee avustusta myöntävää seurakuntaa. Avustusta saavien yhteisöjen toiminnan tulee olla kirkon päämäärien mukaisia. Avustuksia ovat myös kotitalouksille maksetut avustukset, mm. diakonia-avustukset.

5.6. Muut toimintakulut

Muihin kuluihin sisältyvät mm. seurakunnan maksamat välittömät verot, kuten kiinteistöverot ja metsänhoitomaksu. Myyntiin liittyvät kuluerät, kuten esimerkiksi myyntisaamisista syntyneet luottotappiot vähennetään tuloslaskelmassa muina toimintakuluina.

Muihin kuluihin merkitään myös käyttöomaisuuden myyntitappiot, ellei niitä merkitä saattunaisiin kuluihin.

6. Toimintakate

Seurakunnan tuloslaskelman välituloksena esitettävä toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden nettokuluista jää katettavaksi verotuloilla, keskusrahaston toiminta-avustuksilla ja mahdollisilla rahoitustuotoilla.

Täydelliseen yhteistalouteen kuuluvan paikallisseurakunnan tuloslaskelma sisältää kattavasti tuotot ja kulut vain toimintakatteeseen asti.

7. Verotulot

Verotulot jaotellaan tuloslaskelmassa kirkollisveroon (ansio- ja pääomatulojen perusteella kannettavaan veroon) ja osuuteen yhteisöveron tuotosta.

Seurakunnan verotulot kirjataan verohallinnon tilitysten suoritusajankohdan mukaan ao. tilikauden verotuloksi. Jos verohallinto ilmoittaa tilinpäätöksen laatimisaikana jako-osuuksien muutoksista, jotka kohdistuvat menneelle tai aikaisemmille tilikausille, nämä oikaisut otetaan huomioon tilinpäätöstä laadittaessa. Näitten oikaisujen määrästä annetaan selvitys tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Ennakkoperintalain 12 §:n 2 momentin mukaista kuittausmenettelyä käyttäen seurakunnan työnantajana suoritettavat ennakonpidätykset ja sosiaaliturvamaksut kirjataan Veronpidätyks- ja sosiaaliturvamaksu -tilien vähennykseksi muihin lyhytaikaisiin velkoihin.

Mikali kuukaustilitys, jossa oikaisutilityksen tai lopputilityksen mukaan seurakunnalta takaisin perittävät erät on tehty, riittää takaisinperintään, ei perittäviä eriä kirjata erikseen. Seuraaviin tilityksiin perittäväksi jäävä määrä kirjataan verotulokohtaa veloittaen siirtovelaksi.

Virheellisistä suorituksista johtuvat verotilityksiin sisältyvät oikaisut kirjataan verotulokohtaan. Mikali oikaisuerä siirtyy seuraavan tilikauden tilityksiin, esitetään se tilinpäätöksessä siirtosaamisena tai siirtovelkana. Mikali seurakunta suorittaa takaisin seuraavaa tilitystä odottamatta seurakunnalle erehdyksessä suoritettua veroa, kirjataan palautettava määrä verotulokohdan vähennykseksi.

Verotulojen korot kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin tilikaudelle, jona korkosuoritus tilityksen perusteella saadaan tai suoritetaan.

8. Verotuskulut

Verohallintolain 11 §:n mukaan määräytyvä seurakunnan osuus verotuskustannuksista maksetaan valtiolle ja se kirjataan verotuskuluiksi.

9. Keskusrahastomaksut

Keskusrahastomaksuja ovat seurakuntien verotuloista maksettavat perus- ja lisämaksut Kirkon keskusrahastolle kirkolliskokouksen päättämien periaatteiden mukaan.

10. Toiminta-avustukset

Toiminta-avustuksiin kirjataan Kirkon keskusrahaston myöntämät avustukset vähävaraisille seurakunnille. Toiminta-avustuksia ovat verotulojen täydennysavustukset ja harkinnanvaraiset toiminta-avustukset. Kirkon keskusrahaston maksamat rakennusavustukset merkitään ko. hankintamenon vähennykseksi ja poistoja laskettaessa arvoperustana on Kirkon keskusrahaston rakennusavustuksella vähennetty hankintameno.

11. Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotoissa ja -kuluissa ilmoitetaan rahoitustoiminnan luonteiset tuotot ja kulut. Pääsääntöisesti korot ja muut rahoitustulot ja -menot jaksotetaan tuotoiksi tai kuluiksi sille tilikaudelle, jonka ajalta sen suoritusvelvollisuus syntyy. Seuraavien rahoituserien kohdalla poiketaan em. säännöstä:

- pysyviin aktiivoihin kuuluvan hyödykkeen valmistamiseen kohdistettavan lainan korkomenot valmistusajalta voidaan lukea hankintamenoon (KPL 4:5,3)
- verojen maksuunpano-, oikaisu- ja lopputilitysten korotukset ja korot kirjataan tuotoksi tai kuluksi tilikaudelle, jona korotus- ja korkosuoritus tilityksen perusteella saadaan tai suoritetaan.

11.1. Korkotuotot

Korkotuotoissa ilmoitetaan antolainoista sekä muista sijoituksista ja talletuksista saadut korkotuotot tilikauden ajalta.

11.2. Muut rahoitustuotot

Muissa rahoitustuotoissa ilmoitetaan osingot ja osuuspääomien korot, verotilityskorot ja -korotukset, viivastyskorot, sekä kurssivoitot rahoituslainoista ja arvopapereiden myyntivoitot.

11.3. Korkokulut

Korkokuluihin kuuluvat pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten lainojen tilikaudelle jaksotetut korot.

11.4. Muut rahoituskulut

Muita rahoituskuluja ovat mm. verotilityskorot, viivastyskorot, takaus- ja luottotappioprosvisiot samoin kuin muut rahoituslainasta johtuvat kulut kuten esimerkiksi kurssitappiot sekä lainasaamisiin ja rahoitusomaisuuteen kuuluvien arvopapereiden ja muiden sellaisten rahoitusvarojen arvonalentumiset. Lainasaamisista aiheutuneet luottotappiot ovat muihin rahoituskuluihin sisältyviä arvonalentumisia.

Muissa rahoituskuluissa esitetään arvonalentumiset pysyviin vastaaviin kuuluvien muiden sijoitusten kuin käyttöomaisuusosakkeiden ja -osuuksien, joille ei ole ennakoitavissa rajallista taloudellista vaikutusaikaa eikä niistä tehdä suunnitelman mukaisia poistoja, hankintamenosta.

Jos rahoitusomaisuudesta KPL 5:2 §:n tai pysyvän vastaavan sijoituksesta KPL 5:13 §:n perusteella tehty kulukirjaus osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi (KPL 5 : 16).

12. Vuosikate

Vuosikate ilmoittaa, riittääkö seurakunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotantotehtävistä aiheutuneet kulut eli käyttöomaisuuden poistot sekä arvonalentumiset. Ennen vuosikatetta esitetään vain säännönmukaisen toiminnan tuotot ja kulut. Satunnaisen tuottojen ja kulujen siirtämisellä vuosikatteen jälkeen taataan vuosikatteen vertailtavuus eri vuosien ja eri seurakuntien kesken.

13. Poistot ja arvonalentumiset

Poistot ja arvonalentumiset esitetään kahtena eränä tuloslaskelmassa: suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset.

13.1. Suunnitelman mukaiset poistot

Poistoina esitetään kirkkovaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman perusteiden mukaiset poistot pysyviin vastaaviin kuuluvien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden han-

kintamenosta. Vähäiset käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot käsitellään suunnitelmapoistojen oikaisuna.

Lisäpoisto, joka tehdään suunnitelman mukaisten poistojen kohteena olevasta aineettomasta tai aineellisesta hyödykkeestä sen takia, että hyiidykkeen tulonodotukset tai palvelutuotantokyky ovat heikentyneet oleellisesti, merkitään suunnitelman mukaiseksi poistoksi.

13.2. Arvonalentumiset

Seurakuntien tilinpäätöksessä arvonalennus voidaan tehdä vain pysyviin vastaaviin kuuluvista hyödykkeistä, joista ei tehdä suunnitelman mukaisia poistoja. Arvonalentumisia ovat pysyvien vastaavien käyttöomaisuudesta tehdyt kulukirjaukset, jotka eivät sisälly suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tällaisia erä voi olla mm. maa- ja vesialueiden sekä arvopereiden arvonalentumiset.

Jos pysyviin vastaaviin kuuluvan hyiidykkeen tai sijoituksen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi vielä poistamatonta hankintamenoa pienempi, erotus on kirjattava arvonalennuksena kuluksi (KPL 5 : 13).

Arvonalennus on kirjattava, jos arvonalentuminen on pysyvä.

Aiheettomaksi osoittautunut arvonalennus on oikaistava siinä tuloslaskelman ryhmässä, jossa kulukirjaus on tehty (KPL 5:16).

14. Satunnaiset tuotot ja kulut

Satunnaisiksi katsotaan sellaiset tuotot ja kulut, jotka perustuvat seurakunnan tavanomaisesta toiminnasta poikkeaviin, kertaluonteisiin ja olennaisiin tapahtumiin (KPL 4:2). Ne ovat luonteeltaan sellaisia, että niiden ei oleteta toistuvan ja ne ovat määrältään huomattavan suuria seurakunnan koko huomioon ottaen. Ne esitetään omana ryhmänään vuosikateen jälkeen.

Jos aikaisempien tilikausien tilinpäätöksessä havaitaan virhe tai laskentakäytäntöä muutetaan, oikaisukirjaukset tehdään sen vuoden tilinpäätökseen, milloin virhe huomataan. Korjauskirjaukset tehdään kuluvaan vuoden tuloslaskelmaan. Olennaiset aikaisemmille tilikausille kuuluvat erät kirjataan satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin, ja näistä kirjauksista annetaan tieto tuloslaskelman ja taseen liitetiedoissa samoin kuin niiden vaikutus tilikauden tulokseen ja taloudelliseen asemaan. Vähäiset aikaisemmille kausille kuuluvat erät kirjataan tuloslaskelmaan nimikkeittäin vastaaviin eriin.

14.1. Satunnaiset tuotot

Satunnaisia tuottoja saattaa syntyä tavanomaisesta poikkeavista käyttöomaisuuden myyntivoitoista.

Tuloksen kannalta vähämerkitykselliset korjauserät merkitään tuloslaskelmaan luonteensa mukaiseen ryhmään olennaisuuden periaatetta noudattaen omana eränään. Kirjanpitolain perustelujen mukaan satunnaisuutta tulee tulkita mahdollisimman suppeasti.

14.2. Satunnaiset kulut

Satunnaisia kuluja saattaa syntyä:

- tavanomaisesta poikkeavista käyttöomaisuuden myyntitappioista
- takaustappioista, vahingonkorvauksista ja sopimussakoista
- vakuutusturvan ylittävistä kertaluonteisista vahingoista

15. Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus eli tulos ennen tuloksen järjestelyeriä. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään tuloksen järjestelyerät eli vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset sekä poistoeron muutokset.

Ylijäämäinen tilikauden tulos jätetään ylijäämätilille taikka se voidaan siirtää varauksiin tai rahastoihin. Tilikauden alijäämän kattamisvelvollisuudesta on määrätty kirkkojärjestyksen 15 .luvun 1 .pykälässä.

Vapaaehtoisten varausten ja rahastojen lisäyksiä ei voida tehdä alijäämäisestä tuloksesta. Pakollinen varaus tehdään aina, kun velvoite sen tekemiseen on syntynyt. Pakollinen varaus kirjataan luonteensa mukaiselle kulutilille.

16. Poistoeron muutos

Investointivarauksen käyttö käyttöomaisuuden hankintamenon kattamiseen kirjataan varauksen vähennyksenä (+) tuloslaskelmaan. Varauksen vähennystä kumoamaan tuloslaskelmaan merkitään varauksen käyttöä vastaava poistoeron lisäys (-). Investointivarauksen käyttö merkitsee investointivarauksen muuttamista poistoeroksi, jota varauksen käyttövuonna ja seuraavina tilikausina vähennetään enintään kyseisen käyttöomaisuushyödykkeen kunkin tilikauden suunnitelmapoiston verran. Kertyneen poistoeron purkaminen siten, että poistamatta oleva hankintamenon osa lisääntyisi, ei ole hyvän kirjanpitotavan mukaista.

17. Varausten muutos

Seurakunnassa tulee kysymykseen kirjanpitolain 5: 15 §:ssä luetelluista vapaaehtoisista varauksista lähinnä investointivaraus. Investointivarauksen saa tehdä vastaista hankintamenoa varten. Investointivarauksen avulla seurakunta voi varautua tulevaisuudessa seurakunnan talouden kannalta merkittävään investointiin keräämällä sitä varten varoja etukäteen.

Hyvän kirjanpitotavan mukaista on yksilöidä investointivaraus hankekohtaisesti. Menettelyä, jossa investointivarausta kartutetaan taikka puretaan tilikauden tuloksen tasaamiseksi ilman, että siirtojen perusteena on suunnitellut investointihankkeet tai niiden toteutuminen, ei ole hyvän kirjanpitotavan mukaista.

Poistonalaisen käyttöomaisuuden hankinnassa investointivarauksen käyttönä tuloutetaan aikaisemmin tehty varaus viimeistään sinä tilivuotena, jona hyödykkeestä aletaan tehdä suunnitelman mukaisia poistoja. Hankittaessa sellaista käyttöomaisuutta, josta ei tehdä suunnitelman mukaisia poistoja, investointivaraus puretaan ja tuloutetaan hankinnan toteu-

tumisvuotena. Jos varauksena on tilinpäätökseen merkitty enemmän kuin kokonaan valmistuneen tai hankitun hyödykkeen toteutunut hankintameno, ylittävä osuus on tuloutettava varauksen muutoksena tilikautena, jona poistojen tekeminen aloitetaan tai jona hyödyke on kokonaan valmistunut tai hankittu.

18. Rahastojen muutos

Kirjanpidollisen menettelyn kannalta vapaaehtoisella varauksella ja rahastolla ei ole eroa. Rahasto voi olla erityiskatteinen kun taas varaukset ovat yleiskatteisia. Rahasto poikkeaa kuitenkin varauksesta käyttöä koskevan päätöksenteon osalta. Rahastoa voidaan käyttää vain kirkkovaltuuston hyväksymän rahastosäännön mukaiseen tarkoitukseen. Omassa pääomassa olevien rahastojen käyttö kirjataan tuloslaskelmaan rahaston vähennyksenä.

Oman pääoman rahastot eivät ole tarpeellisia seurakunnalle esim. investointihankkeiden rahoittamista varten, koska sama voidaan tehdä myös investointivarausten taikka edellisten tilikausien ylijäämän kautta.

Seurakunnalla ei ole perustetta pitää hallinnollisen kirjanpidon aikaisia verontasaus- ja pääomarahastoja. Koska rahastojen käyttö tilikausien tuloksen tasaamiseen ei ole hyvän kirjanpitotavan mukaista, rahaston pääomasta ei voi tehdä siirtoa tuloslaskelmaan alijäämän kattamiseksi. Mikäli seurakunnalla on rahastoja omassa pääomassa, seurakunnan on tarkistettava, onko rahastoille katetta taseen vastaavaa -puolella.

Lahjoitusrahastojen pääomat, joiden kartuttamiseen ja käyttämiseen liittyy lahjakirjaan tai muuhun sopimukseen perustuvia erityismääräyksiä, merkitään toimeksiantojen pääoman erään lahjoitusrahastojen pääomat. Lahjoitusrahastojen pääomista maksettava toiminta kirjataan tuloslaskelmaan tilikauden aikana kuluksi luonteensa mukaisille kulutileille. Lahjoitusrahastojen pääomista puretaan tilikauden aikana toteutuneen toiminnan kulut tuloslaskelman toimintatuottoihin kohtaan *Tuet ja avustukset*.

Yleiskatteisten lahjoitusrahastojen varat sisältyvät seurakunnan rahoitusomaisuuteen ja erityiskatteisten lahjoitusrahastojen varat toimeksiantojen varojen erään lahjoitusrahastojen erityiskatteet.

Hautainhoitorahasto on luonteeltaan toimeksiantojen varoja ja sen pääoma sisältyy muiden toimeksiantojen varoihin. Hautainhoitorahaston pääoman muutoksia ei käsitellä tulosvaikutteisesti.

19. Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Tilikauden ylijäämä (alijäämä) osoittaa, mitä jää jäljelle tilikauden tuloksesta tuloksenjärjestelyerien jälkeen. Se osoittaa, kuinka paljon tilikaudelta on siirrettävissä taseen yli-/alijäämätilille, kun tilikauden tuloksesta on vähennetty/tilikauden tulokseen on lisätty varauksien, rahastojen sekä poistoerojen muutokset.

SEURAKUNNAN TULOSLASKELMA

LIITE

	1.1. – 31.12.XXXX	Vertailuvuosi
Toimintatuotot		
Korvaukset	+	+
Maksutuotot	+	+
Vuokratuotot	+	+
Metsätalouden tuotot	+	+
Kolehdit ja muut keräystuotot	+	+
Tuet ja avustukset	+	+
Muut toimintatuotot	<u>+</u>	<u>+</u>
Valmisteverastojen muutos	+/-	+/-
Valmistus omaan käyttöön	+	+
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-	
Henkilösivukulut	-	
Palvelujen ostot		-
Vuokrat	-	-
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana		
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	+/-	+/-
Annetut avustukset		
Muut toimintakulut		
Toimintakate	<u> </u>	<u> </u>
Verotulot	+	+
Verotuskulut		
Keskusrahastomaksut		
Toiminta-avustukset	+	+
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	+	+
Muut rahoitustuotot	+	+
Korkokulut		
Muut rahoituskulut	<u>+/-</u>	<u>+/-</u>
Vuosikate	<u>+/-</u>	<u>+/-</u>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot		-
Arvonalentumiset		
Satunnaiset tuotot ja kulut		
Satunnaiset tuotot	+	+
Satunnaiset kulut	<u>- -</u>	<u>+/-</u>
Tilikauden tulos	<u>+/-</u>	<u>+/-</u>
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-/+	+/-
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-/+	+/-
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	- i	<u>+/-</u>
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	<u>+/-</u>	<u>+/-</u>

Liite 2 asiaan nro 1 yleiskirjeeseen nro 34/2002

Kirkkohallituksen virastokollegio 8.10.2002

SEURAKUNNAN JA SEURAKUNTAYHTYMÄN TASE

Sisällysluettelo

I	TASETTA KOSKEVAT SÄÄNNÖT, MÄÄRÄYKSET JA OHJEET	1
II	VASTAAVAA	2
1.	Pysyvät vastaavat	2
1.1.	Aineettomat hyijdykkeet	3
1.1.1.	Aineettomat oikeudet	3
1.1.2.	Muut pitkävaikutteiset menot	3
1.1.3.	Ennakkomaksut	3
1.2.	Aineelliset hyijdykkeet	3
1.2.1.	Maa- ja vesialueet	4
1.2.2.	Hautausmaat	4
1.2.3.	Rakennukset	4
1.2.4.	Kiinteät rakenteet ja laitteet	5
1.2.5.	Koneet j a kalusto	5
1.2.6.	Muut aineelliset hyödykkeet	5
1.2.7.	Ennakkomaksut j a keskeneräiset työt	5
1.3.	Sijoitukset	6
1.3.1.	Osakkeet ja osuudet	6
1.3.2.	Muut saamiset	6
2.	Toimeksiantojen varat	6
2.1.	Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	6
2.2.	Muut toimeksiantojen varat	6
3.	Vaihtuvat vastaavat	7
3.1.	Vaihto-omaisuus	7
3.1.1.	Aineet j a tarvikkeet	7
3.1.2.	Keskeneräiset tuotteet	7
3.1.3.	Valmiit tuotteet/Tavarat	8
3.1.4.	Muu vaihto-omaisuus	8
3.1.5.	Ennakkomaksut	8
3.2.	Saamiset	8
3.2.1.	Myyntisaamiset	8
3.2.2.	Lainasaamiset	9
3.2.3.	Muut saamiset	9
3.2.4.	Siirtosaamiset	9
3.3.	Rahoitusarvopaperit	9
3.3.1.	Osakkeet ja osuudet	10
3.3.2.	Muut arvopaperit	10
3.4.	Rahat j a pankkisaamiset	10
III	VASTATTAVAA	10
4.	Oma pääoma	10
4.1.	Peruspääoma	10
4.2.	Arvonkorotusrahasto	11
4.3.	Muut omat rahastot	11
4.4.	Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	11
4.5.	Tilikauden ylijäämä/alijäämä	11
5.	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	12
5.1.	Poistoero	12

5.2.	Vapaaehtoiset varaukset	12
6.	Pakolliset varaukset	12
6.1.	Eläkevaraukset	12
6.2.	Muut pakolliset varaukset	13
7.	Toimeksiantojen pääomat	13
7.1.	Lahjoitusrahastojen pääomat	13
7.2.	Muut toimeksiantojen pääomat	13
8.	Vieras pääoma	13
8.1.	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	14
8.2.	Lainat julkisyhteisöiltä	14
8.3.	Lainat muilta luotonantajilta	14
8.4.	Saadut ennakot	14
8.5.	Ostovelat	14
8.6.	Muut velat	15
8.7.	Siirtovelat	15
LIITE	Seurakunnan tase	16

SEURAKUNNAN JA SEURAKUNTAYHTYMÄN TASE

I Tasetta koskevat säännökset, määräykset ja ohjeet

Seurakunnan on sisällytettävä tilinpäätökseensä tase ja sen liitetiedot (KJ 15:9, 2). Taseen laadinnasta on säädetty kirjanpitolain 3. luvun 1 §:ssä. Tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka sisältää tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavan taseen. Tasetta laadittaessa on noudatettava hyvää kirjanpitoa (KPL 1:3). Taseen ja sen liitetietojen on oltava selkeitä ja tilinpäätöksen on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus (KPL 3: 1,3).

Seurakunnan kirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan kirkkolakia ja järjestystä sekä soveltuvin osin kirjanpitolakia (KPL 1336/1997). Kirkkohallitus antaa ohjeet kirjanpitolain säännösten soveltamisesta. Kirkkohallituksen antamat ohjeet kuuluvat kirjanpitolain edellyttämän hyvän kirjanpitoa (KPL 1:3) lähteisiin seurakunnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä. Kirkkohallituksen asettaman kirjanpitoasioiden neuvottelukunnan tehtävänä on antaa pyynnöstä ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain ja kirkkohallituksen antamien ohjeiden soveltamisesta seurakuntien kirjanpidossa. Kirjanpitoasioiden neuvottelukunnan tehtävänä on myös yleisten neuvojen ja ohjeiden antaminen kirjanpitolain soveltamisesta ja kirjanpidon pitämisestä, tarkoituksena hyvän kirjanpitoa edistää seurakunnissa.

Tämä ohje korvaa kirkkohallituksen 28.10.1997 antaman ohjeen Seurakuntien omaisuuden alkuarvostus ja taseen rakenne. Tällä ohjeella kirkkohallitus antaa ohjeet seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä 1.1.2003 alkavasta tilikaudesta lähtien sovellettavasta tasekaavasta ja tase-erien sisällöstä.

Ohjeessa seurakunnalla tarkoitetaan myös seurakuntayhtymää.

Vuonna 1997 annettuun tase-ohjeeseen verrattuna taseen vastaavaa -puoli jaetaan pysyviin vastaaviin, toimekiantojen varoihin ja vaihtuviin vastaaviin. Sen lisäksi muutoksia tulee mm. seuraaviin asioihin:

Vastaavaa -puolella

- aineellisten hyödykkeiden ryhmään *Hautausmaat* aktivoidaan kaikki hautaamiseen liittyvät investoinnit käyttöomaisuusarvopapereista ja muista pitkäaikaisista sijoituksista käytetään nimeä *Sijoitukset*, mikä jaetaan alaryhmiin *osakkeet ja osuudet* ja *muut saamiset*
- arvostuserissä aikaisemmin esitetyt käyttöomaisuuden arvonkorotukset sisällytetään siihen pysyvien vastaavien erään, jonka arvoa on korotettu
- saamiset jaotellaan pitkä- ja lyhytaikaisiin saamisiin
- *muut saamiset* ovat ennen *siirtosaamisia*
- rahoitusarvopapereihin alaryhmittelyt *osakkeet ja osuudet* ja *muut arvopapereit*.

Vastattavaa -puolella

- arvostuserät merkitään oman pääoman ryhmään *arvonkorotusraho*
- muun oman pääoman rahastoluettelo on korvattu nimikkeellä *Muut omat rahastot*
- varaukset on jaettu *poistoeroon ja vapaaehtoiseen varauksiin* sekä *pakollisiin varauksiin*

- lahjoituspääomien ja toimeksiantojen pääomien luettelo on korvattu nimikkeellä *toimeksiantojen pääomat*, mikä jaetaan alaryhmiin *lahjoitusrahastojen pääomat* ja *muut toimeksiantojen pääomat*
- pitkäaikaisessa vieraassa pääomassa on myös *siirtovelat*
muut velat ovat ennen *siirtovelkoja*

Taseen liitetiedoista ja tase-erien sisällöstä annetaan ohjeet tilinpäätösohjeen yhteydessä. Käyttöomaisuuden käsittelystä ja poistosuunnitelmista annetut ohjeet päivitetään erikseen

Aloittavan taseen on aina vastattava edellisen tilikauden päättänyttä tasetta. Tilinpäätöstä laadittaessa ja tilinavausta tehtäessä noudatettaviin periaatteisiin kuuluvat:

1. oletus kirjanpitovelvollisen toiminnan jatkuvuudesta
2. johdonmukaisuus laatimisperiaatteiden ja -menetelmien soveltamisessa tilikaudesta toiseen
3. tilikauden tuloksesta riippumaton varovaisuus
4. tilinavauksen perustuminen edellisen tilikauden päättäneeseen taseeseen
5. tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen huomioon ottaminen riippumatta niihin perustuvien maksujen suorituspäivästä
6. kunkin hyödykkeen ja muun tase-eriin merkittävän erän erillisarvostus (KPL 3 :3)

Kustakin taseen erästä on esitettävä vastaava tieto viimeistä edelliseltä tilikaudelta (vertailutieto). Jos taseen erittelyä on muutettu, on vertailutietoa mahdollisuuksien mukaan oikaistava. Samoin on meneteltävä, jos vertailutieto ei muun syyn takia ole käyttökelpoinen. Taseen esittämistapaa ei saa muuttaa, ellei siihen ole erityistä syytä (KPA 1:8). Tase on laadittava kirkkohallituksen antamaa tasekaavaa yksityiskohtaisempana, jos se on tarpeen tase-erien selventämiseksi.

Jos yksittäisen taseenimikkeen kohdalle ei tule lukua tilikaudelta tai edeltävältä tilikaudelta, se saadaan jättää pois taseesta (KPA 1: 11).

Tämän tase -ohjeen muutokset muuttavat seurakuntien taseen erien sisältöä vuoden 2002 taseeseen verrattuna. Tarvittavat tase-erien väliset siirrot tehdään tilikauden 2003 kirjanpilotapahtumina tilikauden alussa. Vuoden 2003 tilinpäätöksen vertailutietoihin vuoden 2002 tase oikaistaan uuden tasekaavan mukaiseksi, vaikka tase-erien siirrot tehdään tilikauden 2003 kirjanpilotapahtumina.

I I VASTAAVAA

Taseen vastaavaa -puoli jaetaan pysyviin vastaaviin ja vaihtuviin vastaaviin käyttötarkoituksen ja suunnitellun vaikutusajan perusteella sekä toimeksiantojen varoihin.

1. Pysyvät vastaavat

Pysyviin vastaaviin sisällytetään aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä pitkäaikaiset sijoitukset. Seurakunnan pysyviä vastaavia ovat tulon tuottamisen tarkoituksesta riippumatta hyödykkeet, jotka vaikuttavat jatkuvasti tuotannontekijöinä useana tilikautena. Tätä pysyvien vastaavien käsitettä on laajennettu sen vuoksi, että seurakunnan palvelutuotannossa tuotannontekijöiden hankinnan tarkoituksena ei välttämättä ole tulojen kerryttäminen, vaan palvelujen tuottaminen.

1.1. Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet on eriteltävä seurakunnan taseessa kolmeen ryhmään:

Aineettomat oikeudet

- *Muutpitkivaikutteiset menot*
- *Ennakkomaksut*

1.1.1. Aineettomat oikeudet

Aineettomat oikeudet ovat lähinnä investointeja tietotaitoon, esimerkiksi patentit, tekijän-oikeudet, atk-ohjelmistojen käyttöoikeudet jne. Aineettomat oikeudet saattavat olla vaikeasti inventoitavissa ts. ei ole välttämättä mitään asiakirjaa, josta niiden alkuperäinen hankintahinta tai arvo voitaisiin tarkistaa. Niillä ei ole myöskään välttämättä markkina-arvoa. Aineettoman oikeuden huomioon ottaminen omaisuuseränä edellyttää, että siihen liittyy vastaava määrä hyödyn tai tulon odotuksia. Aineettoman oikeuden aktivointi taseeseen tulee kysymykseen silloin, kun sen tulontuottamisaika tai vaikutusaika tuotannon tekijänä on yhtä tilikautta pitempi ja hankintameno kerralla kuluksi kirjaamisella on olennaista vaikutusta seurakunnan tilikauden tulokseen.

1.1.2. Muut pitkävaikutteiset menot

Muihin pitkävaikutteisiin menoihin sisällytetään sellaiset seurakunnan palvelutoiminnan kehittämismenot, joiden tuloksia hyödynnetään palvelutuotannossa useampana kuin yhtenä tilikautena. Tällöin hankintameno tulee olla tavanomaista vuosikulua olennaisesti suurempi. Osake- ja vuokrahuoneistojen perusparannusmenot ja esim. asfaltointi ovat muita pitkävaikutteisia menoja. Liittymismaksut energia-, vesi- tms. laitokselle voidaan aktivoida muihin pitkävaikutteisiin menoihin, mikäli niitä ei voida sisällyttää kiinteistöön kuuluvan maa-alueen hankintamenoon.

Tutkimusmenojen aktivointimahdollisuus ratkaistaan KPL 5:8 perusteella, jossa säädetään kehittämismenojen aktivoinnista. Seurakunnissa tällainen voi olla esim. usean seurakunnan yhteinen kehittämisprojekti.

1.1.3. Ennakkomaksut

Ennakkomaksut ovat tilauksen yhteydessä suoritettuja maksuja, jotka ovat osasuorituksia tilauksen mukaisesta kauppahinnasta.

1.2. Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet ryhmitellään seurakunnan taseessa seuraavasti:

- *Maa- ja vesialueet*
- *Hautausmaat*
- *Rakennukset*
- *Kiinteät rakenteet ja laitteet*
- *Koneet ja kalusto*
- *Muut aineelliset hyödykkeet*
- *Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat*

1.2.1. Maa- ja vesialueet

Maa- ja vesialueita ovat maa- ja metsäalueet, rakennetut ja rakentamattomat tontit, puistot ja vesialueet. Aktivoitavaan hankintamenuun lasketaan mukaan nimellishankintahinnan lisäksi alueen erottamis-, lainhuudatus- yms. välittömästi alueen seurakunnan käyttöön saatamiseen liittyvät menot. Kutakin maa- ja vesialuetta seurataan erikseen kirjanpidossa.

Seurakunnan maa-alueet ovat joko palvelutuotannon käyttöomaisuutta kuten esim. tontit, piha-alueet ja puistot tai muihin pitkäaikaisiin sijoituksiin rinnastettavaa omaisuutta kuten virkistysalueet ja maa-alueet, joiden käyttötarkoituksesta ei ole päätetty, taikka vaihtomaisuuteen rinnastettavaa omaisuutta kuten myytäväksi tarkoitetut tontit.

Käyttötarkoituksesta riippumatta maa-alueiden hankintamenu käsitellään investointimenua ja kirjataan taseeseen pysyviin vastaaviin. Myytäväksi tarkoitetun tontin hankintamenu voidaan siirtää vaihtuviin vastaaviin, kun käyttötarkoitus on määrätty. Pysyvistä vastaavista maa-alue siirretään vaihto-omaisuuteen hankintamenu mukaisena ja mahdollinen, maa-alueeseen tehty arvonkorotus peruutetaan (KPL 5: 19). Kirjanpidollisesti siirto vaihtuviin vastaaviin vaikuttaa vain tase-eriin.

Maa- ja vesialueiden hankintamenu ei tehdä suunnitelman mukaisia poistoja.

1.2.2. Hautausmaat

Tähän ryhmään aktivoidaan kaikki hautaamiseen liittyvät kiinteistöt, koneet ja laitteet sekä hautausmaa-alueen maapohjan hankintamenu. Hautausmaan maarakenteiden (tiet, puistot, virkistysalueet jne.) ja johtoverkostojen hankintamenu käsitellään myös tässä taseryhmässä.

1.2.3. Rakennukset

Taseryhmään *rakennukset* aktivoidaan hankintamenu seurakunnan kaikista rakennuksista lukuun ottamatta hautausmaaston käyttämiä rakennuksia. Rakennuksia käytetään palvelutuotannossa tai ne ovat realisoitavissa taikka niihin muutoin liittyy vähintään taseeseen merkittävää arvoa vastaava tulonodotus.

Taseeseen rakennukset eritellään seuraaviin rakennustyyppeihin:

- kirkot
- seurakuntatalot
- kappelit
- leiri- ja kurssikeskukset
- asuinrakennukset
- muut rakennukset.

Asuinrakennuksiksi luetaan sellaiset rakennukset, joiden kerrosalasta yli puolet on asumiskäytössä. Muita rakennuksia ovat rakennukset, joissa yli puolet kerrosalasta on muussa kuin edellisen luettelon mukaisessa käytössä.

Rakennusten teknisten laitteiden kuten hissien, ilmanvaihto-, lämmitys- ja jäähdytyslaitteiden ja keskusantennien sekä muiden rakenteiden kuten alttarirakenteiden hankintamenu lasketaan mukaan varsinaisen rakennusrungon hankintamenuun. Poistosuunnitelmaa laadittaessa otetaan kuitenkin huomioon, että ns. teknisiä laitteita joudutaan uusimaan no-

peammin kuin rakennusrunkoa. Tarkemmat ohjeet poistojen laskemiseksi annetaan erillisessä ohjeessa.

1.2.4. Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kiinteät rakenteet ja laitteet esitetään omana taseryhmänään, joka sisältää mm.

- maarakenteet kuten teiden, siltojen, puistojen ja virkistysalueiden sekä vastavien rakenteiden hankintamenot, ei kuitenkaan maapohjan hankintamenoa
- vesirakenteiden kuten patojen, kanavien ja altaiden hankintamenot
- johtoverkostojen ja niiden laitteiden hankintamenot
- urkujen hankintamenot
- muiden kiinteiden koneiden ja laitteiden hankintamenot, jotka eivät ole rakennuksen hankintamenoa.

Kiinteät rakenteet ja laitteet poistetaan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan.

1.2.5 Koneet ja kalusto

Koneet ja kalusto -ryhmä sisältää kuljetusvälineet sekä muut koneet ja kaluston. Kuljetusvälineitä ovat henkilö- ja tavarakuljetuksiin tarkoitettut liikennevälineet, esim. autot, perävaunut ja laivat. Muita koneita ja kalustoa ovat mm. voimakoneet, nosto- ja siirtolaitteet, maansiirtokoneet ja liikkuvat työkoneet, maa- ja metsätalouskoneet, toimisto- ja tietokoneet, muut sähkökoneet ja -laitteet, tietoliikennevälineet ja huonekalut. Rakennuksiin kiinteästi kuuluvat koneet ja laitteet eivät kuulu tähän taseryhmään, vaan ne sisällytetään rakennuksen hankintamenoihin.

1.2.6. Muut aineelliset hyödykkeet

Taseryhmässä *muut aineelliset hyödykkeet* esitetään luonnonvarat, seurakunnan omistamat sakraali-, arvo- ja taide-esineet. Tähän ryhmään kuuluvat myös kasvatettavat varat, esim. taimitarhat.

Luonnonvaroja ovat mm. soranottoaikat, malmiesiintymät, kivilouhokset ja turvesuot. Luonnonvarojen hankintamenoista tehdään yleensä ns. substanssipoistoja eli vuotuista käyttöä vastaavia poistoja.

Seurakunnan omistamat arvoesineet ovat aktivoitavaa käyttöomaisuutta, jos niitä käytetään seurakunnan palvelujen tuottamiseen useampana kuin yhtenä tilikautena tai ne ovat luovutettavissa vastikkeellisesti esimerkiksi vaihtokaupan yhteydessä. Arvo- ja taideesineistöä ei pääsääntöisesti tehdä suunnitelman mukaisia poistoja, mutta arvonalennus on kirjattava, mikäli arvonalennus on todennäköinen.

1.2.7. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat -ryhmä sisältää aineellisten hyödykkeiden ennakkomaksut ja valmisteilla olevista investoinneista aiheutuneet hankintamenot. Maksusuoritukset voivat koskea sekä omaa valmistusta että ostoja ulkopuolisilta.

1.3. Sijoitukset

Taseryhmään *sijoitukset* aktivoidaan seurakunnan toiminnan mahdollistamiseksi hankitut käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset, esim. asunto-osakkeet. Sijoitukset on seurakunnan taseessa eriteltävä seuraaviin ryhmiin:

- *Osakkeet ja osuudet*
- *Muut saamiset*

1.3.1. Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet sisältävät käyttöomaisuusarvopaperit, joiden tarkoitus on seurakunnan toiminnan mahdollistaminen, esim. asunto-osakkeet ja toimitilojen hallintaan liittyvät osakkeet. Käyttöomaisuusarvopaperin hankinnan tarkoituksena on vaikuttaa seurakunnan palvelujen tuottamiseen useana tilikautena.

Lahjoitusrahastojen erityiskatteena olevat osakkeet ja osuudet merkitään toimeksiantojen varoihin kohtaan lahjoitusrahastojen erityiskatteet.

1.3.2. Muut saamiset

Muut saamiset -ryhmä voi sisältää seurakunnan varsinaista toimintaa palvelevia, edellä mainittuihin tase-eriin kuulumattomia eriä, jotka ovat luonteeltaan pysyviä. Osakkeet, osuudet, velkakirjat ja muut vastaavat rahasijoitukset merkitään taseessa rahoitusarvopapereihin, vaikka ne tultaisiin realisoimaan pitemmän ajan kuluessa

Pysyvien vastaavien sijoituksiin merkittyjen muiden saamisten seuraavana tilikautena erääntyviä lyhennyksiä ei tilinpäätöksessä siirretä vaihtuvien vastaavien lyhytaikaisiin saamiseen.

2. Toimeksiantojen varat

Toimeksiantojen varoja ovat *Zahjoitusrahastojen erityiskatteet* ja *muut toimeksiantojen varat*.

2.1. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet

Seurakunnan lahjoituksina saama omaisuus, mm. testamentit, joissa on käyttöehto, merkitään taseeseen toimeksiantojen varoihin kohtaan *Zahjoitusrahastojen erityiskatteet*. Lahjoitusrahaston varat käsitellään kirjanpidossa erityiskatteisina rahoitussaamisina tai arvopapereina. Muut lahjoitusrahaston varat, kuten seurakunnan yleisiin rahoitusvaroihin sisältyvät rahat ja pankkisaamiset tai käyttöomaisuushyödykkeet, sisältyvät luonteensa mukaisesti omaisuuseriin seurakunnan taseen vastaavissa.

2.2. Muut toimeksiantojen varat

Muut toimeksiantojen varat muodostuvat seurakunnan hoitamista toimeksianto- ja välitystehtävistä. Muiden toimeksiantojen varoja ovat esim. hautainhoitorahastojen varat.

Toimeksiantojen varat osoittavat seurakunnan hoidossa olevien varojen määrän ja muut toimeksiantojen pääomat osoittavat velat (vastuut), joista seurakunta vastaa toimeksiantajalle.

3. Vaihtuvat vastaavat

Vaihtuvat vastaavat muodostuvat vaihto-omaisuudesta ja rahoitusomaisuudesta. Vaihto-omaisuudella tarkoitetaan sellaisenaan tai jalostettuina luovutettaviksi tai kulutettaviksi tarkoitettuja hyödykkeitä (KPL 4:4, 2). Vaihto-omaisuuteen voidaan lukea myös hyödykkeitä, jotka eivät ole aineellisia. Esimerkiksi keskeneräiset ja valmiit tuotteet voivat olla joko konkreettisia, aineellisia hyödykkeitä tai vielä luovuttamatta olevia palveluja, joiden tuottamisesta aiheutuneet menot on aktivoitu.

Rahoitusomaisuutta ovat rahat, saamiset sekä tilapäisesti muussa muodossa olevat rahoitusvarat (KPL 4:4,3).

3.1. Vaihto-omaisuus

Seurakunnilla ei ole vaihto-omaisuutta kovinkaan paljon. Seurakunnan vaihto-omaisuus voi olla esim. historiakirjoja, puutarhatuotteita tai myytäväksi tarkoitettuja tontteja. Vaihto-omaisuus jaetaan seurakunnan taseessa seuraaviksi eriksi:

- *Aineet ja tavikkeet*
- *Keskeneräiset tuotteet*
- *Valmiit tuotteet/Tavarat*
- *Muu vaihto-omaisuus*
- *Ennakkomaksut*

3.1.1. Aineet ja tarvikkeet

Aineilla ja tarvikkeilla tarkoitetaan valmistus- tai palvelutoimintaa harjoittavan kirjanpito-velvollisen vaihto-omaisuutensa valmistamista varten hankittuja hyödykkeitä. Niitä ovat esim. tuotteiden tai palvelujen valmistamiseen käytettävät raaka-aineet sekä apu- ja tarveaineet. Aineet ja tarvikkeet saattavat liittyä paitsi välittömästi myytäväksi tarkoitettujen hyödykkeiden valmistamiseen, myös valmistuksessa käytettävien koneiden ja laitteiden huoltoon sekä palvelujen tuottamiseen. Aineisiin ja tarvikkeisiin sisällytetään myös myytäväksi tarkoitettujen hyödykkeiden pakkaustarvikkeet.

3.1.2. Keskeneräiset tuotteet

Keskeneräisillä tuotteilla tarkoitetaan itse valmistettuja, myytäväksi tai palvelutoiminnassa käytettäväksi tarkoitettuja hyödykkeitä, joiden valmistusprosessi on tilinpäätöshetkellä kesken (puolivalmisteita). Tuote voi olla yhtä hyvin aineellinen kuin aineetonkin, esim. suunnittelutyö. Palvelujen aikaansaamiseksi kertyneet menot voidaan myös tavarasuoritteiden menojen tapaan esittää tilinpäätöksessä aktiivoina siihen saakka kunnes palvelu luovutetaan tai sitä vastaava tulo merkitään tuloslaskelmaan tuotoksi. Palvelutoimeksiantojen määrän ollessa suuri tai palvelun kestoajan ollessa lyhyt aktivointi ei kuitenkaan ole käytännöllistä. Pääsääntönä seurakunnan palvelutoiminnan kirjauksissa voidaan pitää, että yksittäisten palvelutoimeksiantojen ollessa lyhytkestoisia ja niiden määrän ollessa suuri kirjataan toteutuneet menot suoriteperiaatteen mukaisesti keskeneräistenkin palvelutoimeksiantojen osalta tuloslaskelman kuluksi, vaikka kulukirjaus tulee näin kirjanpitoon ja tilinpäätökseen ennen kuin palvelu on luovutettu tai mahdollinen palvelusuoritteesta saatu tulo merkitty tuloslaskelmaan tuotoksi.

3.1.3. Valmiit tuotteet/Tavarat

Valmiilla tuotteilla tarkoitetaan itse valmistettuja ja luovutusvalmiiksi saatettuja, myytäväksi tai palvelutuotannossa käytettäväksi tarkoitettuja hyödykkeitä. Tavarat puolestaan ovat ulkopuoliselta tavarantoimittajalta sellaisinaan myytaviksi tai palvelutuotannossa käytettäväksi tarkoitettuja hyödykkeitä. Valmistesiin sisällytetään myös seurakunnan tuotannossa syntyvät myytäväksi tarkoitetut sivutuotteet ja valmistusjätteet. Tavaroihin voi sisällyttää myös myyntihyödykkeiden myyntiä varten hankitut pakkaustarvikkeet.

3.1.4. Muu vaihto-omaisuus

Erään *muu vaihto-omaisuus* sisällytetään sellaisinaan tai jalostettuina myytaviksi hankitut tai valmistetut hyödykkeet, jotka eivät sisälly edellä käsitelyihin vaihto-omaisuuseriin. Muuta vaihto-omaisuutta voivat olla muun muassa myytäväksi tarkoitetut tontit tai muut kiinteistöt, jotka on siirretty käyttöomaisuudesta vaihto-omaisuuteen.

3.15 Ennakkomaksut

Ennakkomaksuilla tarkoitetaan vaihto-omaisuushyödykkeistä niiden toimittajille ennen hyödykkeen vastaanottamista maksettuja kauppahintoja tai kauppahinnan osia. Ennakkomaksut ovat luonteeltaan saamisia. Ne arvostetaan tilinpäätöksessä kirjanpitolain 5:2 §:n perusteella.

3.2. Saamiset

Seurakunnan rahoitusomaisuuteen kuuluvat saamiset tulee esittää taseessa jaettuna pitkäaikaisiin saamisiin ja lyhytaikaisiin saamisiin (KPA 1:6, 2). Saaminen tai sen osa on pitkäaikainen, jos se erääntyy maksettavaksi yhtä vuotta pidemmän ajan kuluttua. Jos saaminen tai sen osa erääntyy yhden vuoden tai sitä lyhyemmän ajan kuluttua, se on lyhytaikainen (KPL 4:7, 1).

Pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset saamiset esitetään taseessa erikseen omina ryhminään seuraavasti:

- Saamiset
 - Pitkäaikaiset saamiset
 - Myyntisaamiset
 - Lainasaamiset
 - Muut saamiset
 - Siirtosaamiset
 - Lyhytaikaiset saamiset
 - Myyntisaamiset
 - Lainasaamiset
 - Muut saamiset
 - Siirtosaamiset

Lyhytaikaisia saamisia koskevat tapahtumat voidaan tilikauden aikana kirjata yhdelle tilille ja tehdä tilikarttamallin mukaiset erittelyt vasta tilinpäätöksessä reskontran perusteella.

3.2.1. Myyntisaamiset

Myyntisaamisia ovat varsinaiseen toimintaan liittyvän suoritteen tai palvelun luovuttami-

sesta syntyneet saamiset samoin kuin käyttöomaisuuden myynnistä aiheutuneet saamiset. Myyntisaamisiin merkitään sekä myynti- että maksutuloihin perustuvat saamiset. Toteutuneet tai todennäköiset luottotappiot myyntisaamisista kirjataan muihin kuluihin.

3.2.2. Lainasaamiset

Lainasaamiset liittyvät suoranaiseen lainaustoimintaan. Lainasaamisia ovat toisille seurakunnille toimintapääoman rahoittamiseen myönnettyt lainat sekä notariaattitalletukset.

Jos laina on syntynyt esim. tavara- tai palvelukaupan yhteydessä, erä esitetään luonteensa mukaisesti myyntisaamisissa tai siirtosaamisissa.

3.2.3. Muut saamiset

Muina saamisina ilmoitetaan ne saamiset, jotka eivät sisälly saamisten muihin alaryhmiin. Muina saamisina voidaan esittää pitkäaikaisesti sidottuja talletuksia esim. luottojen tai takausten vakuudeksi tai talletuksia sulkutileille.

3.2.4. Siirtosaamiset

Siirtosaamisilla tarkoitetaan

- tilikaudella tai aikaisemmalla tilikaudella suoritettuja maksuja sellaisista menoista, jotka toteutuvat suoriteperusteisesti tai suoriteperustetta vastaavalla tavalla tulevina tilikausina, ellei niitä ole merkittävä ennakkomaksuihin
- sellaisia päättyneellä tai aikaisemmalla tilikaudella suoriteperusteisesti tai suoriteperustetta vastaavalla tavalla toteutuneita tuloja, joista ei ole saatu maksua, ellei niitä ole merkittävä myyntisaamisiin (KPL 4:6).

Siirtosaamisten perusteena olevia siirtyviä eriä ovat mm. etukäteen maksetut korot, vuokrat, palkat samoin kuin saamatta olevat korkotulot sekä vakuutuskorvaussaamiset.

Koska seurakunnan tasekaavassa ei enää ole vastaavien arvostuserät -ryhmää, kirjataan valuuttamääräisiin saamisiin ja velkoihin liittyvät realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot siirtosaamisiin tai siirtovelkoihin kohteensa mukaisesti, ellei niitä ole merkitty tuloslaskelmaan tilikauden tuotoiksi tai kuluiksi.

3.3. Rahoitusarvopaperit

Kaikki osakkeet, osuudet, velkakirjat ja muut vastaavat rahasijoitukset merkitään taseessa rahoitusarvopapereihin, vaikka ne tultaisiin realisoimaan pitemmän aikavälin kuluessa. Rahoitusarvopaperit jaetaan seurakunnan taseessa seuraavasti:

- *Osakkeet ja osuudet*
- *Muut arvopaperit*

Rahoitusarvopaperit on saatu maksuna myyntisaamisesta tai ne ovat rahavarojen sijoituksia.

3.3.1. Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet sisällytetään rahoitusomaisuuteen, mikäli niitä tullaan käyttämään seurakunnan toiminnan rahoittamiseen lyhyellä tai pitkällä aikavälillä likviditeetin niin edellyttäessä.

3.3.2. Muut arvopaperit

Tähän kirjataan sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin ja joukkovelkakirjalainasaamiin sekä muut rahoitusomaisuuteen kuuluvat arvopaperit, jotka eivät ole osakkeita tai osuuksia.

3.4. Rahat ja pankkisaamiset

Rahoilla tarkoitetaan seurakunnan käteisiä kassavaroja. Käteiseen rahaan verrattavia ovat esim. kassassa tavanomaisin määrin olevat postimerkit.

Pankkisaamisilla tarkoitetaan pankkien ottolainastileilla olevia talletuksia erääntymisajankohdasta riippumatta. Nostamattoman shekitililuoton kirjaamista pankkisaamisiin ja vastattavissa vieraaseen pääomaan ei suositella.

III VASTATTAVAA

Taseen vastattavaa puoli jaetaan viiteen **pääryhmään**: *oma pääoma, poistoero ja vapaaehtoiset varaukset, pakolliset varaukset, toimebiantojen pääomat sekä vieras pääoma.*

4. Oma pääoma

Kirkkolaissa ja -järjestyksessä ei ole säännöksiä seurakunnan omasta pääomasta. Tässä ohjeessa on noudatettu kirjanpitoasetuksen oman pääoman jaottelua kuitenkin niin, että oman pääoman erien nimikkeet on valittu seurakuntiin soveltuviksi.

Seurakunnan taseessa oma pääoma ryhmitellään seuraavasti:

- *Peruspääoma*
- *Arvonkorotusrahasto*
- *Muut omat rahastot*
- *Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä*
- *Tilikauden ylijäämä/alijäämä*

Muodollista oman pääoman jakamista sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan ei tehdä kirkkolaissa ja -järjestyksessä eikä kirjanpitoasetuksessa. Peruspääoma ja arvonkorotusrahasto ovat kuitenkin pysyvaisluonteisia eriä siten, että niitä voidaan lisätä tai vähentää vain erityisen painavasta syystä.

Tilikauden tuloksen kautta muodostuvia oman pääoman eriä ovat *muut omat rahastot* sekä *edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä* ja *tilikauden ylijäämä/alijäämä*.

4.1. Peruspääoma

Seurakunnan peruspääoma muodostettiin alkavassa taseessa 1.1.1999 kirkkohallituksen yleiskirjeen nro 12/1 998 mukaisin ohjein.

Seurakunnan peruspääomaa voidaan korottaa muista omista rahastoista tai edellisten tilikausien ylijäämästä tehtävällä siirrolla. Peruspääoman alentaminen edellyttää erityisen suurta harkintaa ja se tulee kysymykseen vain poikkeustapauksissa. Lisäksi se edellyttää selvitystä siitä, että alentaminen ei vaaranna seurakunnan talouden tasapainoa. Kirkkovaltuusto päättää oman pääoman siirroista tilinpäätöksessä tai sen hyväksymisen yhteydessä, päättäessään tilikauden tuloksen käsittelystä tai talouden tasapainottamisesta.

4.2. Arvonkorotusrahasto

Arvonkorotusmahdollisuus koskee vain pysyvien vastaavien maa- ja vesialueita sekä arvopapereita. Arvonkorotusten edellytyksiä on esitelty KPL 5:17 §:ssä. Arvonkorotus on poikkeuksellinen kirjauskohde ja siihen tulee suhtautua varoen. Arvoeron tulee olla mm. olennainen ja pysyvä.

4.3. Muut omat rahastot

Muut omat rahastot ovat seurakunnan vapaaehtoisesti perustamia rahastoja. Rahastoja voidaan kartuttaa vain tilikauden tuloksesta ja niiden pääomaa käytetään ainoastaan tuloslaskelman kautta, ellei kyseessä ole siirto peruspääomaan. Investointitarkoituksiin perustetun rahaston käyttö tapahtuu tuloslaskelman kautta poistoerona. Rahastoilla on oltava kirkkovaltuuston hyväksymät säännöt mm. käyttötarkoituksesta. Varautuminen tuleviin investointeihin tai muihin suuriin menoihin voidaan hoitaa rahastojen sijasta mm. investointivarausten tai edellisten tilikausien ylijäämän kautta.

Seurakunnalla ei ole perustetta pitää hallinnollisen kirjanpidon aikaisia verontasausrahastoja, joiden tarkoituksena oli tasata tilikauden tulosta. Koska rahastojen käyttö tilikausien tuloksen tasaamiseen ei ole hyvän kirjanpitotavan mukaista, rahaston pääomasta ei voi tehdä siirtoa tuloslaskelmaan alijäämän kattamiseksi. Verontasausrahasto voidaan purkaa peruspääomaan, edellisten kausien ylijäämätilille taikka sen avulla voidaan perustaa uusi rahasto/rahastoja, joille kirkkovaltuusto hyväksyy rahastosäännöissä mm. tarkkaan määritellyn käyttötarkoituksen.

Vastaavaa -puolella olevien rahoitusarvopaperien sekä rahojen ja pankkisaamisten yhteismäärän tulee olla vähintään yhtä suuri kuin vastattavaa -puolella olevien rahastojen, ylijäämien ja varausten yhteismäärä. Jos seurakunnalla on rahastoja, joille ei ole katetta vastaavaa -puolen rahoitusarvopapereissa sekä rahoissa ja pankkisaamisissa, ne poistetaan edellisten tilikausien yli-/alijäämää tai peruspääomaa vastaan.

4.4. Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä

Edellisiltä tilikausilta kertynyt ylijäämä tai alijäämä merkitään erilliseksi oman pääoman eräksi ellei sitä valtuuston päätöksellä ole siirretty peruspääomaan. Edellisten tilikausien ylijäämä- tai alijäämäsaldo ei siten välttämättä vastaa määrältään kaikkien edellisten tilikausien yli- ja alijäämien summaa. Kirkkovaltuuston on päätettävä toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä katetaan ottaen huomioon myös talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu yli- tai alijäämä (KJ 15 : 1,3).

4.5. Tilikauden ylijäämä/alijäämä

Tilikauden tulos poistoeron, varausten ja rahastojen muutosten jälkeen esitetään erikseen taseessa oman pääoman eränä.

5. Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

5.1. Poistoero

Poistoeroa voidaan kirjata taseeseen silloin, kun tehdään suunnitelmapoistot ylittäviä poistoja. Suunnitelman ylittäviä poistoja voidaan kirjata erityisestä syystä (KPL 5: 12, 1). Seurakunnan kirjanpidossa tällainen erityinen syy on investointivarausten purkaminen. Investointivarausten käyttö merkitsee investointivarausten muuttamista poistoeroksi, jota varauksen käyttövuonna ja seuraavina tilikausina vähennetään enintään kyseisen käyttöomaisuushyödykkeen kunkin tilikauden suunnitelmapoiston verran.

5.2. Vapaaehtoiset varaukset

Kirjanpitolain 5: 15 §:ssä luetelluista varauksista tulee seurakunnassa kysymykseen lähinnä investointivaraus. Investointivarausten avulla seurakunta voi varautua tulevana vuosina tehtävään seurakuntatalouden kannalta merkittävään investointiin keräämällä sitä varten tuloja etukäteen. Investointivarausten avulla katettava kohde on yksilöitävä seurakunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa. Investointihankkeen ottaminen seurakunnan toiminta- ja taloussuunnitelmaan ei ole tulkittava sitoumuksiksi, joka pakottaisi varauksen tekemiseen seurakunnan taseeseen. Menettelyä, jossa investointivarausta kartutetaan taikka puretaan tilikauden tuloksen tasaamiseksi ilman, että siirtojen perustana on suunnitellut investointihankkeet tai niiden toteutuminen, ei ole hyvän kirjanpitotavan mukaista.

Investointivarausten käyttönä poistonalaisen käyttöomaisuuden hankinnassa tuloutetaan aikaisemmin tehty varaus viimeistään sinä tilivuotena, jona hyödykkeestä aletaan tehdä suunnitelman mukaisia poistoja. Hankittaessa sellaista käyttöomaisuutta, josta ei tehdä suunnitelman mukaisia poistoja, investointivaraus puretaan ja tuloutetaan hankinnan toteutumisvuotena.

Jos varauksena on tilinpäätökseen merkitty enemmän kuin kokonaan valmistuneen tai hankitun hyödykkeen toteutunut hankintameno, on ylittävä osuus tuloutettava varauksen muutoksena tilikautena, jona poistojen tekeminen aloitetaan tai jona hyödyke on kokonaan valmistunut tai hankittu.

6. Pakolliset varaukset

Pakollisia varauksia ovat eläkevaraukset ja muut pakolliset varaukset. Vastaiset menot ja menetykset saadaan merkitä taseeseen enintään niiden todennäköiseen määrään (KPL 5: 14,4).

6.1. Eläkevaraukset

Kirjanpitovelvollisen eläkesitoumuksista johtuvat vastaiset menot on kirjattava kuluksi ja pakolliseksi varaukseksi (KPL 5: 1). Vuoden 1999 alkavaan taseeseen merkittiin pakolliseksi varaukseksi seurakuntien omista eläkesitoumuksista johtuvat vastuut.

Kattamattomia eläkevastuita ei kirjata seurakunnan eläkevarauksiksi.

6.2. Muut pakolliset varaukset

Pakollisten varausten tekemistä edellyttävä vastainen meno voi seurakunnassa olla esimerkiksi takaus- tai tuotevastuusta taikka ympäristövelvoitteesta aiheutunut tai todennäköisesti seuraava korvausvelvollisuus. Pakollisina varauksina tuotoista vähennettäviä vastaisia menoja voivat lisäksi olla seurakunnan takuu- ja lopputyövaraus, sopimuksen irtisanomisesta aiheutuvat menot tai vuokra tyhjäksi jääneestä tai alemmalla vuokralla edelleen vuokratusta vuokratilasta, joiden suorittamiseen seurakunta on jo tilikauden aikana tai tilinpäätöstä laatiessaan sitoutunut. Vastaisia menetyksiä ovat esimerkiksi kurssitappiot sekä takaushäviöt.

7. Toimeksiantojen pääomat

Toimeksiantojen pääomat muodostuvat seurakunnan hoitamista toimeksianto- ja välitystehtävistä. Välitetyissä toimeksiannoissa, joissa seurakunta saa toimeksiantajalta maksusuorituksen hoitaakseen määrätyn tehtävän, otetaan käyttöön sekä toimeksiantojen varoja että toimeksiantojen pääomia koskevat tilit.

Toimeksiantojen pääomat ryhmitellään taseessa *lahjoitusrahastojen pääomiin* ja *muihin toimeksiantoihin*.

7.1. Lahjoitusrahastojen pääomat

Lahjoitusrahastojen pääomissa esitetään lahjoitusrahastojen pääomat silloin, kun niiden käyttöön liittyy sopimukseen, testamenttiin taikka lahjakirjaan perustuvien varojen käyttöä ja kartuttamista koskevia ehtoja.

7.2. Muut toimeksiantojen pääomat

Toimeksiantojen pääomat muodostuvat seurakunnan hoitamista toimeksianto- ja välitystehtävistä. Seurakunnissa tyypillisiä toimeksiantojen pääomia ovat hautainhoitorahastojen pääomat. Toimeksiantojen varat osoittavat seurakunnan hoidossa olevien varojen määrän ja toimeksiantojen pääomat osoittavat velat (vastuut), joista seurakunta vastaa toimeksiantajalle.

8. Vieras pääoma

Vieras pääoma tulee jakaa taseessa pitkäaikaiseksi ja lyhytaikaiseksi vieraaksi pääomaksi (KPA 1:6, 3). Pitkäaikaisella velalla tarkoitetaan sellaista velkaa, joka erääntyy maksettavaksi yhtä vuotta pitemmän ajan kuluttua. Lyhytaikainen velka erääntyy maksettavaksi tasan vuoden tai sitä lyhyemmän ajan kuluessa (KPL 4:7, 2).

Tilinpäätöstä seuraavana vuonna erääntyvät pitkäaikaisten lainojen lyhennykset siirretään tilinpäätöksessä pitkäaikaisesta vieraasta pääomasta lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan.

Sekä pitkäaikainen että lyhytaikainen vieras pääoma eritellään taseessa seuraavasti:

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta

Lainat julkisyhteisöiltä

Lainat muilta luotonantajilta

Saadut ennakot

- *Ostovelat*
- *Muut velat*
- *Siirtovelat*

8.1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta

Pankeilta ja muilta rahoituslaitoksilta sekä vahinko- ja henkivakuutusyhtiöiltä saadut lainat sisällytetään erään *lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta*.

Rahalaitoslaina saattaa olla myös sekkiluotto. Luotollisen sekkitilin osalta suositeltavaa on merkitä taseeseen kulloinenkin sekkivelan määrä sekkilimiitin sijasta.

Rahalaitoslaina saattaa olla myös rahoitusvekseli, jota kutsutaan myös omaksi vekseliksi. Rahoitusvekseleitä asetetaan ensisijaisesti lyhytaikaisen vieraan pääoman tarpeen tyydyttämiseksi. Tällöin seurakunta itse lunastaa vekselin sen erääntyessä. Jos rahoitusvekseli diskontataan pankille sovitun vekselilimiitin rajoissa, käsitellään sitä lyhytaikaisena vieraana pääomana, kun sen juoksuaika on tasan vuosi tai sitä lyhyempi. Limiittiä tai sen käyttämättä olevaa osaa ei esitetä taseessa.

8.2. Lainat julkisyhteisöiltä

Valtiolta, kunnilta, kirkkohallitukselta, muilta seurakunnilta sekä sosiaaliturvarahastoilta ja työeläkelaitoksilta saadut lainat kirjataan erään *Zainat julkisyhteisöiltä*.

8.3. Lainat muilta luotonantajilta

Muita luotonantajia ovat muut kotimaiset ja muut ulkomaiset lainanantajat.

8.4. Saadut ennakot

Saaduilla ennakoilla tarkoitetaan varsinaiseen toimintaan liittyvästä suoritemyynnistä ennen suoritteen luovuttamista saatua maksua (esim. vuokraennakot). Muut kuin varsinaisesta suoritetuotannosta saadut ennakot (esim. korkoennakot) merkitään tavallisesti siirtovelkoihin. Saatuina ennakoina käsitellään myös vaihto- ja käyttöomaisuushyödykkeistä saadut ennakkomaksut.

Saadut ermakkomaksut merkitään pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan, jos niitä vastaavan suoritteen luovuttamiseen tilinpäätösajankohdasta lukien kuluu enemmän kuin yksi vuosi. Kun suorite, josta ennakko on maksettu, luovutetaan, ennakkomaksu kirjataan tuloksi. Kun suoritteen luovuttamiseen on aikaa yksi vuosi tai vähemmän, saatu ennakko siirretään pitkäaikaisesta vieraasta pääomasta lyhytaikaiseen.

8.5. Ostovelat

Ostovelkoina esitetään ne velat, jotka johtuvat tuotannontekijöiden hankintojen kirjaamisesta suoriteperusteella (ks. KILA 1993/1291). Ostoveloiksi kirjataan tuotannontekijähankinnoista kuten raaka-aineista, tarvikkeista, palvelujen sekä tuotantovalineiden hankinnasta aiheutuvat velat. Usein ostovelat ovat sellaisia, jotka merkitään velkojareskontraan erotukseksi siirtoveloista, joita selvitetään vasta tilinpäätöksen yhteydessä. Ostovelaksi kirjaamisen perusteena on oltava hyödykkeen vastaanottaminen.

Ostovelka on pitkäaikainen, jos se erääntyy toimittajalle maksettavaksi yhtä vuotta pidemmän ajan kuluttua tilinpäätöksestä. Jos velka erääntyy maksettavaksi useammassa erässä, on se osa velasta, joka erääntyy maksettavaksi yhden vuoden tai sitä lyhyemmässä ajassa, esitettävä lyhytaikaisen vieraan pääoman ryhmässä.

8.6. Muut velat

Muihin velkoihin sisällytetään mm. veroihin ja sosiaaliturvaan liittyvät velat, esim. maksettujen palkkojen ennakonpidätykset, sosiaaliturvamaksut ja muut ermakonpidätyksen yhteydessä tilitettävät sosiaaliturvaan liittyvät erät sekä arvonlisäverovelka.

Muihin velkoihin voidaan merkitä esimerkiksi vuokraohteen lunastusvelka silloin, kun seurakunta vuokralaisena merkitsee taseeseen vuokraohteen hmastusehdon mukaisesti. Tällöin hankintamenoa vastaava lunastusvelka merkitään pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan, paitsi seuraavan vuoden lyhennystä vastaavalta osaltaan lyhytaikaisiin velkoihin. Muita velkoja voi olla my& esim. palautettavat haudan hmastusmaksut.

8.7. Siirtovelat

Siirtovelka liittyy tuloon tai menoon, joka realisoituu suoriteperusteisesti eri tilikaudella kuin se saadaan tai maksetaan rahana

Siirtoveloilla tarkoitetaan seuraavia eriä (KPL 4:6):

- Tilikaudella tai aikaisemmalla tilikaudella saatuja maksuja sellaisista tuloista, jotka toteutuvat suoriteperusteisesti tai suoriteperustetta vastaavalla tavalla tulevina tilikausina, ellei niitä ole merkittävä ennakkomaksuihin. Tuloennakoina siirtovelaksi kirjattavia eriä ovat mm. etukäteen saadut tuet ja avustukset sekä korkotulot.
- Sellaisia suoriteperusteisesti tai suoriteperustetta vastaavalla tavalla toteutuneita menoja, joista ei ole suoritettu maksua, jollei niitä ole merkittävä ostovelkoihin. Menojääminä siirtovelaksi kirjattavia eriä ovat mm. tilikaudelta maksamattomat palkat (esim. ylityöpalkat tai tulospalkkiot) ja vuosilomapalkka-velka henkilöisivukuluineen, tilikaudelta maksettuihin palkkoihin liittyvät laskennalliset henkilösivukulut, mm. KirVESTES-velka, työttömyys-, tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusvelka siltä osin kuin niitä ei tilitetä tilikaudelta maksettujen palkkoja koskevien ennakonpidätysten yhteydessä, sekä vuosi- ja muut alennusvelat, korko-, vakuutusmaksu-, vuokra- ja verovelat.
- Vastaisia menoja ja menetyksiä, jollei niitä ole merkittävä pakollisiin varauksiin KPL 5 : 14,3 mukaisesti tai vähennettävä asianomaisen omaisuuserän taseeseen merkittävästä arvosta. Siirtovelkoihin sisällytetään myös realisoitumattomat menetykset ja velvoitteista johtuvat menot, joiden toteutuminen, realisoinumisen ajankohta ja määrä ovat varmoja.

VASTAAVAA

1. PYSYVÄT VASTAAVAT

- 1.1. Aineettomat hyödykkeet
 1. Aineettomat oikeudet
 2. Muut **pitkävaikutteiset menot**
 3. Ennakkomaksut
- 1.2. Aineelliset hyijdykkeet
 1. **Maa-** ja vesialueet
 2. Hautausmaat
 3. Rakennukset
 4. **Kiinteät** rakenteet ja laitteet
 5. Koneet ja kalusto
 6. Muut aineelliset hyijdykkeet
 7. **Ennakkomaksut** ja **kesken-**
eräiset hankinnat
- 1.3. Sijoitukset
 1. Osakkeet ja osuudet
 2. Muut saamiset

2. TOIMEKSIANTOJEN VARAT

- 2.1. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet
- 2.2. Muut toimeksiantojen varat

3. VAIHTUVAT VASTAAVAT

- 3.1. Vaihto-omaisuus
 1. Aineet ja tarvikkeet
 2. **Keskeneräiset** tuotteet
 3. Valmiit **tuotteet/** Tavarat
 4. Muu vaihto-omaisuus
 5. Ennakkomaksut
- 3.2. Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset

 1. Myyntisaamiset
 2. Lainasaamiset
 3. Muut saamiset
 4. Siirtosaamiset

Lyhytaikaiset saamiset

 1. Myyntisaamiset
 2. Lainasaamiset
 3. Muut saamiset
 4. Siirtosaamiset
- 3.3. Rahoitusarvopaperit
 1. Osakkeet ja osuudet
 2. Muut arvopaperit
- 3.4. Rahat ja pankkisaamiset

VASTATTAVAA

4. OMA PÄÄOMA

- 4.1. Peruspääoma
- 4.2. Arvonkorotusrahasto
- 4.3. Muut omat rahastot
- 4.4. Edellisten tilikausien **ylijäämä /alijäämä**
- 4.5. Tilikauden **ylijäämä / alijäämä**

5. POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

- 5.1. Poistoero
- 5.2. Vapaaehtoiset varaukset

6. PAKOLLISET VARAUKSET

- 6.1. **Eläkevaraukset**
- 6.2. Muut pakolliset varaukset

7. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

- 7.1. Lahjoitusrahastojen **pääomat**
- 7.2. Muut toimeksiantojen **pääomat**

8. VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen vieras pääoma**

1. **Lainat** rahoitus- ja vakuutuslaitok-
silta
2. **Lainat** julkisyhteisöiltä
3. **Lainat** muilta luotonantajilta
4. Saadut ennakot
5. Ostovelat
6. Muut velat
7. Siirtovelat

Lyhytaikainen vieras pääoma

1. **Lainat** rahoitus- ja vakuutuslaitok-
silta
2. **Lainat** julkisyhteisöiltä
3. **Lainat** muilta luotonantajilta
4. Saadut ennakot
5. Ostovelat
6. Muut velat
7. Siirtovelat

Helsinki 9.10.2002
Nro 2448/31/2002
Viite

Kirkkohallitus
Satamakatu 11 A
00 160 HELSINKI

Asia Seurakunnan tuloveroprosentin ilmoittaminen

./.

Seurakunnan tuloveroprosentti vuodelle 2003

Verohallitus pyytää huomioimaan, että seurakunnan vuoden 2003 tuloveroprosentti tulee ilmoittaa Verohallitukselle **viimeistään marraskuun 17 päivänä 2002**. Ilmoitus tulee tehdä välittömästi kirkkovaltuuston päätettyä asiasta oheisella **lomakkeella** ihnan pöytäkirjaliitteitä. Ilmoitus pyydetään lähettämään **sähköpostin liitteenä** osoitteeseen: ORSI-Ilmoitukset@vero.fi.

Jos sähköpostia ei ole käytettävissä, ilmoitus voidaan lähettää myös postitse osoitteeseen:

Verohallitus VHT/Tuotantoyksikkö PL 265 40101 Jyväskylä
--

Ainoastaan kiireellisissä tapauksissa ilmoitus void& lähettää telefaxina numeroon 014-413 5278. Verohallituksen yhteyshenkilö Jyväskylässä on pääsuunnittelija Tapio Ylönen puhelinnumero (014) 413 5233.

Määräajan ja menettelytavan noudattaminen on tänä vuonna äärimmäisen tärkeää. Vuoden 2003 verokorttien laskenta-ajo käynnistyy man-as-joulukuun 2002 vaihteessa ja tätä ennen tiedot on pitänyt ehtiä tallentaa tietokantaan ja muodostaa ajon käyttämä rekisteri tiedoista.

Jos seurakunta ei ole ilmoittanut vuoden 2003 tuloveroprosenttiaan määräajassa, käytetään vuoden 2003 ennakkoperinnässä vuoden 2002 kirkollisveroäyriä. Tällöin seurakunnan verotulot kertyvät vanhan äyrihinnan mukaan koko vuoden 2003 ajan. Tämä tulisi ottaa huomioon budjetin laadinnassa.

Säännökset

Verotusmenettelystä annetun lam (15580995) 91 a §:n (1263/2001) mukaan seurakunnan tulee ilmoittaa tuloveroprosentin suuruus Verohallitukselle viimeistään verovuotta edeltävän vuoden marraskuun 17 päivänä.

Jos ilmoitusta ei ole toimitettu säädettyinä aikana, verotuksessa (ennakkoperinnässä) voidaan noudattaa edellisen vuoden tuloveroprosenttia (verotusmenettelylain 91 a § 2 momentti).

Förskottsuppbörd för år 2003

Tidpunkten då 2003 års skattekort ska träda i kraft beraknas vara 1.2.2003, så att skattekortet beräknas vid månadskiftet november-december år 2002. 2003 års andringsskatteprogram tas i bruk i början av december 2002. Den första möjliga förfalldagen för fysiska personers förskottsskatter för år 2003 infaller på januari. Förskottsskatter rättas första gången i januari 2003,

Anvisningar för ifyllning av blanketten

Meddelandet bör sändas även om församlingens inkomstskatteprocentsats är den samma som skatteprocentsatsen under år 2002.

Begäran om vidare information

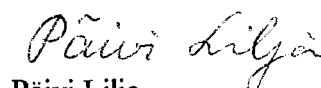
Skattestyrelsen ber Kyrkostyrelsen att informera samtliga församlingar om det ovanstående. Vi ber Er särskilt betona viktigheten av iakttagande av den utsatta tiden.

Biträdande direktör

Saara-Kaisa Mikkonen

Överinspektör

Päivi Lilja

BILAGA Anmälningsblanketten "Församlingens inkomstskatteprocentsatser"

FÖRSAMLINGENS INKOMSTSKATTEPROCENTSATS FÖR 2003

Anmälan returneras med e-post under adressen: ORSI-Ilmoitukset@vero.fi

eller skickas med posten under adressen SKATTESTYRELSEN,
SDB/Produktionsenheten, PB 265, 40 10 1 JYVÄSKYLÄ

Församling/Kyrklig samfällighet	Församlingens inkomstskatteprocentsats
--	---

Kommuner som den kyrkliga samfälligheten omfattar:

Datum _____ . . / . . 2002

Uppgiftslmnare

Namn Tjänsteställning

E-postadress Telefonnummer